

1.

Wartość dialogu z drugim człowiekiem

I. PROSPEKT WARTOŚCI

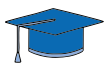
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność kontaktowania się z ludźmi

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Otwarcie na drugiego człowieka¹

¹ „Bóg nie stworzył jednak człowieka jako istoty samotnej; albowiem od początków «Stworzył mężczyznę i niewiastę» (Rdz 1,27), a ich związek tworzy pierwszą formę wspólnoty osób. Człowiek bowiem z głębi swej natury jest istotą społeczną i bez kontaktów z innymi nie może ani żyć, ani rozwijać siebie samego i swoich uzdolnień”. KDK 12.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Dialog pozwala na budowanie konstruktywnych relacji.
- Rozmowa stwarza możliwość poznania prawdy o drugim człowieku².
- Dzięki rozmowie można zrozumieć motywy postępowania innych.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Rozmowa daje możliwość konfrontacji poglądów.
- Każdy człowiek ma prawo do wypowiadania własnych poglądów.
- Rozmowa ma być oparta na prawdzie i dążyć do prawdy.

Zasady

- Z życzliwością słucham innych osób.
- Dopuszczam do głosu także osoby, które nie budzą mojej sympatii.
- Staram się nie przerywać, kiedy mówi ktoś inny.
- W dyskusji stosuję właściwą argumentację.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Rozmowa rodziców z dziećmi jest konieczna do ich prawidłowego rozwoju.
- Należy wpajać dzieciom zasady właściwej rozmowy opartej na miłości i zaufaniu.
- Rozmowa jest jednym ze sposobów rozwiązywania rodzinnych konfliktów.
- Należy rozmawiać na trudne tematy.

Zasady

- Własnym przykładem pokazuję dziecku postawę życzliwego wsłuchiwania się w to, co ma do powiedzenia inna osoba.

² „Rzetelny dialog wyrasta, bowiem z pewnego założenia, jakie musi być przyjęte [...] przez obydwie podmioty dialogu, że nie są one w stanie poznać prawdy o sobie, jak i prawdy, ku której dążą, jeśli pozostają w świecie wzajemnej od siebie izolacji. Poznać prawdę można, wszakże tylko i wyłącznie w bezpośrednim kontakcie. Spotkanie i nawiązanie kontaktu uznać, zatem należy niejako za warunek wstępny, ale jednocześnie nieodzowny każdego dialogu”. H. Skorowski, *Dialog*, w: *Encyklopedia nauczania społecznego Jana Pawła II*, red. A. Zwoliński, wyd. Polwen, Radom 2003, s. 106.

- Uczę dziecko, jak umiejętnie argumentować własne zdanie.
- Z uwagą analizuję zachowanie dziecka i skłaniam je do rozmowy.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Nauczenie dzieci zasad kulturalnej rozmowy stanowi przygotowanie do dorosłego życia.
- Prowadzenie dialogu z wychowankami przybliża do spraw, którymi żyją uczniowie.
- W rozmowie należy reagować na dyskryminowanie i ośmieszanie uczniów.

Zasady

- Prowadząc dyskusję w klasie, sprawiedliwie udzielam głosu, nikogo nie faworyzuję.
- Zwracam uwagę na uczniów, którzy nie uczestniczą w dyskusjach.
- Daję przykład kulturalnego prowadzenia rozmowy.
- Staram się indywidualnie rozmawiać z każdym uczniem.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Grupa dziennikarska uczniów przeprowadza krótki wywiad, w formie kwestionariusza osobowego, z wybranymi nauczycielami ze szkoły. Pytania są dobierane tak, by pokazać nieznany dotąd obraz nauczycieli. Pozostali uczniowie otrzymują wydrukowane kwestionariusze i mają za zadanie odgadnąć, kto się za nimi kryje. Efekty mogą okazać się zaskakujące. Dzięki rozmowie uwalniamy się od stereotypów i schematów, przez które postrzegamy innych ludzi.

Uczniowie dobrani w pary rozmawiają na interesujące ich tematy w taki sposób, aby jak najwięcej dowiedzieć się o swoim rozmówcy. Potem poszczególne osoby prezentują całej klasie charakterystykę swojego rozmówcy.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Dialog pozwala na zerwanie ze schematami i błędnymi ocenami, którymi możemy skrzywdzić innego człowieka³. Pojawia się szansa na stworzenie przyjaznego środowiska, w którym nikt nie będzie obawiał się zabrać głosu. Godzina wychowawcza jest odpowiednim miejscem i czasem na wymianę poglądów i otwartą dyskusję. Uczniowie potrafią prawidłowo argumentować i przedstawiać swoje racje. Potrafią także z życzliwością i szacunkiem spojrzeć na drugiego człowieka, nawet jeśli ma inne zdanie czy poglądy.

1.10. ZAGROŻENIA

W szkole często dyskryminuje się osoby, które mają inne upodobania. Dzieci potrafią być okrutne, wyśmiewają i izolują rówieśników, którzy się wyróżniają. Uczniowie rezygnują ze swoich przekonań, ponieważ nie umieją ich obronić w dyskusji. W środowisku rodzinnym rzadko podejmuje się rozmowy na ważne tematy, nie bierze się też pod uwagę zdania dzieci. Ma to konsekwencje w nawiązywaniu przez nie kontaktu z innymi.

³ „Braterski dialog ludzi dokonuje się jednak nie poprzez postęp, lecz głębiej, we wspólnocie osób, która wymaga wzajemnego poszanowania ich pełnej godności duchowej”. KDK 23.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Dialog jest bardzo ważny w relacjach międzyludzkich. Człowiek od urodzenia podlega procesowi socjalizacji, czyli procesowi kształtowania, na skutek którego staje się członkiem określonej społeczności, m.in. społeczności lokalnej. Dzięki szczerzej rozmowie można nawiązać relację, poznać prawdę, otworzyć się na drugiego człowieka. Dialog pozwala rozwiązać problemy rodzinne, ale czasem trzeba podejmować nawet krępujące tematy. Prawo głosu ma każdy członek rodziny. Już najmłodszych uczy się właściwej postawy w stosunku do drugiego człowieka. Uczeń rozumie, że każdy w klasie ma prawo do własnej opinii. Należy z życzliwością i otwartością podchodzić do osób, nawet do tych, których nie darzy się sympatią.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

W 1959 roku w dzienniku „Sud-Ouest Dimanche” po raz pierwszy opublikowano krótką historyjkę o pewnym chłopcu. Początkowo nikt nie planował kontynuacji przygód bohatera, jednak zainteresowanie wśród odbiorców skłoniło autora do napisania kolejnych części.

Mikołajek to pierwsza książka z serii ukazująca życie młodego Francuza i jego szkolnych kolegów. Bohaterowie stworzeni przez René Gosciniego to bardzo niesforne chłopcy, którzy wspólnie przeżywają zwariowane przygody.

– Bądź bardzo miły dla Ludeczki – powiedziała mi mama. – To czarująca dziewczynka i chciałabym, żebyś jej pokazał, że jesteś dobrze wychowany.

Kiedy mama chce pokazać, że jestem dobrze wychowany, ubiera mnie w niebieskie ubranko, białą koszulę i wyglądam jak pajac. Powiedziałem mamie, że wolałbym iść z kolegami do kina na kowbojski film, ale spojrzała na mnie srogo jak zawsze, kiedy nie ma ochoty żartować.

– I proszę cię, żebyś nie zachowywał się jak brutal wobec dziewczynki, bo będziesz miał ze mną do czynienia, rozumiesz?

R. Goscinny, J.J. Sempé,
Mikołajek, tłum. T. Markuszewicz, E. Staniszkis,
wyd. Nasza Księgarnia,
Warszawa 2010, s. 82-83.

Przytoczony fragment dotyczy przyswajania norm postępowania, dzięki dialogowi. Do rodzinnego domu Mikołajka miała przyjść sąsiadka ze swoją

córką. Mama tłumaczyła chłopcu, jak ma się zachować. Założyła mu nawet odświętne ubranie. Chciała, aby zachowywał się jak dobrze wychowane dziecko. Tłumaczyła mu, że do wszystkich należy podchodzić z życzliwością, nawet jeśli nie darzy się ich sympatią. Dzięki rozmowie z drugim człowiekiem można skonfrontować swoje poglądy.

Dialog z dziećmi jest konieczny dla ich prawidłowego rozwoju. Dzieci, przyjmując wzory i role społeczne, zapewniają porządek społeczny.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Dialog jest także naturalnym środkiem, który pozwala porównać różne punkty widzenia, a przede wszystkim przeanalizować te rozbieżności, jakie stanowią przeszkodę dla pełnej komunikacji między chrześcijanami.

Dialog nie rodzi się z taktyki czy z wyrachowania, ale jest działaniem mającym swe uzasadnienie, wymogi, godność: wypływa z głębokiego szacunku dla tego wszystkiego, co w każdym człowieku zdziałał ten Duch, który tchnie tam, gdzie chce. Kościół zamierza przezeń odkrywać ziarna Słowa, promień owej prawdy, która oświeca wszystkich ludzi, ziarna i promienie które znajdują się w poszczególnych osobach i w tradycjach religijnych ludzkości. Dialog opiera się na nadziei i miłości i przyniesie owoce w Duchu Świętym.

RMis 56.

Jest to dialog miłości, który nigdy nie ustaje, ale mimo to nie jest monotony, dokonuje się bowiem w różnych tonacjach miłości – od jej przejawów powszednich i pośrednich, aż po najgłębsze, których Pismo Święte oraz liczni mistycy nie wahają się opisywać za pomocą obrazów miłości obłubieńczej.

DD 14.

Starajcie się gorliwie o dobro drugiego człowieka, wiernie wypełniajcie przyjęte zobowiązania. Nie wahajcie się rezygnować z radością z niektórych waszych rozrywek, akceptujcie wielkodusznie konieczne ofiary, dawajcie świadectwo waszej wiernej miłości do Jezusa, głosząc Jego Ewangelię zwłaszcza wśród waszych rówieśników.

Benedykt XVI, Miłujcie się wzajemnie, tak jak Ja was umiłowalem. Orędzie na XXII Światowy Dzień Młodzieży, Watykan, 27.01.2007, w: Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek, Tryptyk o wierze, wybór i oprac. S. Tasiemski, Wydawnictwo M, Kraków 2014, s. 141-142.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Bóg rozmawiał z Mojżeszem i powiedział mu: „Jam jest Jahwe. Ja ukazałem się Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi jako Bóg Wszechmocny, ale imienia mego, Jahwe, nie objawiłem im. Ponadto ustanowiłem też przymierze moje z nimi, że im dam kraj Kanaan, kraj ich wędrówek, gdzie przebywali jako przybysze. Ja także usłyszałem jęk Izraelitów, których Egipcjanie obciążyli robotami, i wspomniałem na moje przymierze. Przeto powiedz synom izraelskim: Ja jestem Pan! Uwolnię was od jarzma egipskiego i wybawię was z niewoli, i wyswobodzę was wyciągniętym ramieniem i przez surowe kary. I wezmę sobie was za mój lud, i będę wam

Wj 6,2-9;
por. Łk 6,31-36.

KKK 1879;
por. 2063; 2576.

Bogiem, i przekonacie się, że Ja, Pan, Bóg wasz, uwolniłem was spod jarzma egipskiego. Potem wprowadzę was do ziemi, którą z ręką podniesioną przysiągłem dać Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi. Dam ją wam na własność. Zaiste, Ja jestem Pan!” Mojżesz oznajmił te słowa Izraelitom, którzy nie chcieli ich słuchać z powodu udręki ducha i z powodu ciężkich robót.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Osoba ludzka potrzebuje życia społecznego. Nie jest ono dla niej czymś dodanym, lecz jest wymaganiem jej natury. Przez wymianę z innymi, wzajemną służbę i dialog z braćmi człowiek rozwija swoje możliwości: w ten sposób odpowiada na swoje powołanie.

IV. LITERATURA

- Benedykt XVI, *Miłujcie się wzajemnie, tak jak Ja was umiłowałem. Orędzie na XXII Światowy Dzień Młodzieży*, Watykan, 27.01.2007, w: Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek, *Tryptyk o wierze*, wybór i oprac. S. Tasiemski, Wydawnictwo M, Kraków 2014, s. 139-145.
- Burnett F.H., *Tajemniczy ogród*, tłum. J. Włodarkiewicz, wyd. Greg, Kraków 2017.
- Ferder F., *Żywe Słowa. Pismo Święte, psychologia i komunikacja międzyosobowa*, tłum. B. Majczyzna, Wydawnictwo WAM, Kraków 2002.
- Gosciny R., Sempé J.J., *Mikołajek*, tłum. T. Markuszewicz, E. Staniszkis, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2010.
- Jan Paweł II, *Encyklika Redemptoris missio*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2005, s. 511-616.
- Jan Paweł II, *Encyklika Ut unum sint*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2005, s. 755-822.
- Jan Paweł II, *List Dies Domini*, w: tegoż, *Dzieła zebrane. Listy*, t. 3, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 450-487.

- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Liebich D., *Sztuka rozmawiania z dziećmi. Jak opowiadać, wyjaśniać, upominać...? Poradnik dla rodziców i wychowawców*, tłum. R. Zajączkowski, wyd. Jedność, Kielce 2003.
- Maliszewski W., *Komunikowanie społeczne w edukacji. Dyskurs nad rolą komunikowania*, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2006.
- Onichimowska A., *Najwyższa góra świata*, w: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy czwartej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 125-126.
- Parzych K., *Dialog jako metoda ewangelizacji współczesnego świata według Jana Pawła II*, wyd. „Hosianum”, Olsztyn 2000.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Schulz von Thun F., *Sztuka rozmawiania, cz. I, Analiza zaburzeń*, tłum. P. Włodyga, Wydawnictwo WAM, Kraków 2001.
- Schulz von Thun F., *Sztuka rozmawiania, cz. II, Rozwój osobowy*, tłum. P. Włodyga, Wydawnictwo WAM, Kraków 2001.
- Schulz von Thun F., *Sztuka rozmawiania, cz. III, Dialog wewnętrzny*, tłum. P. Włodyga, Wydawnictwo WAM, Kraków 2002.
- Schulz von Thun F., *Sztuka rozmawiania, cz. IV, W porozumieniu z sobą i innymi – komunikacja i kompetencje społeczne*, tłum. P. Włodyga, Wydawnictwo WAM, Kraków 2006.
- Schulz von Thun F., Thomann C., *Sztuka wyjaśniania. Poradnik dla prowadzących trudne rozmowy*, tłum. P. Włodyga, Wydawnictwo WAM, Kraków 2004.
- Skorowski H., *Dialog*, w: *Encyklopedia nauczania społecznego Jana Pawła II*, red. A. Zwoliński, wyd. Polwen, Radom 2003, s. 105-109.
- Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym [Gaudium et spes]*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.
- Zwoliński A., *Słowo w relacjach społecznych*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2003.